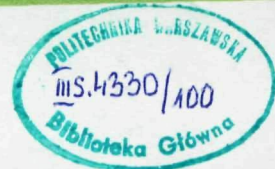

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

WITOLD POGORZELSKI

(1895—1963)

50/12

Witold Pogorzelski urodził się 13 X 1895 r. w Warszawie w rodzinie inteligenckiej. W 1912 r. ukończył prywatną Szkołę Realną im. S. Staszica w Warszawie i wyjechał na studia do Francji. Przez rok studiował matematykę i fizykę na uniwersytecie w Nancy, a przez następny rok mechanikę teoretyczną i fizykę stosowaną na Sorbonie w Paryżu. Potem kontynuował studia na Uniwersytecie Jagiellońskim (UJ) w Krakowie, uzyskując w 1919 r. stopień doktora filozofii na podstawie pracy „Badanie równań całkowych i całkowo-różniczkowych nieliniowych”, pisaną pod kierunkiem prof. S. Zaremby. Tam też habilitował się w 1921 r. z fizyki teoretycznej na podstawie pracy „Teoria promieniowania i kwantów energii”.

Pracę zawodową rozpoczął w 1916 r. jako nauczyciel fizyki w Realnej Szkole Żeńskiej w Warszawie, a już w 1920 r. objął wykłady matematyki wyższej w Wolnej Wszechnicy Polskiej oraz matematyki stosowanej na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej (PW). W 1921 r., po przeniesieniu habilitacji z UJ na UW, rozpoczął tam wykłady z fizyki teoretycznej. W dniu 4 VIII 1922 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym matematyki na Wydziale Chemii PW i z tą uczelnią, pomimo zachowania do 1933 r. docentury na UW, związał się najściślej. W 1923 r. objął Katedrę Matematyki na Wydziale Mechanicznym PW i kierował nią z przerwami przez lat 40, prowadząc wykłady dla studentów wydziałów: Mechanicznego i Elektrycznego. Z dniem 14 IX 1937 r. uzyskał nominację na profesora zwyczajnego. W latach akad. 1937/38—1938/39 i 1948/49 pełnił funkcję dziekana Wydziału Mechanicznego.

W czasie okupacji hitlerowskiej brał udział w tajnym nauczaniu akademickim, prowadząc zajęcia z matematyki m.in. na tajnych kompletach UW. W latach 1942—1944 wykładał ponadto matematykę w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej, utworzonej za zgodą niemieckich władz oświatowych na terenie zamkniętej PW. Po powstaniu warszawskim znalazł się w Częstochowie, gdzie do połowy 1945 r. nauczał na zorganizowanych tam kursach akademickich.

Pierwszy rok akademicki po wyzwoleniu prof. W. Pogorzelski spędził w Łodzi, oddelegowany przez ministra Oświaty do zorganizowania katedry matematyki na Wydziale Mechanicznym nowo powstałej Politechniki Łódzkiej (PŁ). Równocześnie nadal kierował Katedrą Matematyki na Wydziale Mechanicznym PW (po reorganizacji uczelni w 1951 r. — na Wydziale Mechanicznym Konstrukcyjnym, a od 1960 r. — na Wydziale Mechanicznym Energetyki i Lotnictwa). Ponadto w latach 1946—1948 wykładał pewne działy matematyki i fizyki na UW. W 1951 r. zorganizował Katedrę Matematyki w nowo utworzonej Wojskowej Akademii Technicznej (WAT) i do 1957 r. prowadził wykłady w tej uczelni.

W 1949 r. prof. W. Pogorzelski współpracował z Państwowym Instytutem Matematycznym, a od 1950 r. — z Instytutem Matematycznym PAN, w którym kierował utworzonym przez siebie Działem Równań Całkowych i ich Zastosowań. W latach 1949—1951 był redaktorem *Prac Matematyczno-Fizycznych*, wydawanych przez Towarzystwo Naukowe Warszawskie.

Dorobek naukowy prof. W. Pogorzelskiego zawarty jest w ponad 100 publikacjach dotyczących różnych dziedzin matematyki i fizyki. Największa z nich to czterotomowa monografia „Równania całkowe i ich zastosowania” (1953—1970), w której jako pierwszy podjął zagadnienie nieliniowych, mocno osobliwych równań całkowych. Dzieło to nie miało w swoim czasie równego sobie odpowiednika w matematycznej literaturze światowej. Był też autorem 11 podręczników akademickich, z których najpopularniejsze to „Geometria analityczna” (wyd. 5, 1959) i czterotomowa „Analiza matematyczna” (wyd. 6, 1956—64).

Praca dydaktyczna stanowiła, obok naukowej, drugi główny nurt działalności prof. W. Pogorzelskiego. Prowadził ją przez całe życie na kilku uczelniach równolegle. Jego wykłady odznaczały się jasnością i dostosowane były do potrzeb uczelni, na których wykładał. Zawsze jednak starał się rozbudzić w słuchaczach zainteresowanie matematyką i ukazać — obok nieograniczonych możliwości zastosowań — walory estetyczne tej nauki.

Po wyzwoleniu uważał niemal za swoje posłannictwo pracę nad odbudową kadry matematyków, zdiesiątkowanej w czasie wojny. W zorganizowanych przez siebie katedrach matematyki w PW, PŁ i WAT skupił zespoły utalentowanych pracowników i czuwał nad ich rozwojem naukowym. Prowadził też intensywne działalność szkoleniową w Instytucie Matematycznym PAN, wychowując młodą kadre naukową. Spośród jego wychowanków 18 uzyskało doktoraty, trzech — habilitacje, a jeden — tytuł profesora.

Prof. W. Pogorzelski należał do wielu towarzystw naukowych. Był m.in. członkiem założycielem (1919) i sekretarzem (1922—1926) Polskiego Towarzystwa Fizycznego, działaczem Polskiego Towarzystwa Matematycznego (w latach 1961—1963 prezes Oddziału Warszawskiego), a także członkiem Akademii Nauk Technicznych (od 1933), Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (od 1950) i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. W 1961 r. Politechnika Łódzka nadała mu godność doktora honoris causa.

Prof. W. Pogorzelski zmarł 3 I 1963 r. w Warszawie i został pochowany na cmentarzu Powązkowskim w Alei Zasłużonych. Był odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim (1958) i Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą (1960) Orderu Odrodzenia Polski.

Opracowała Aurelia Jermakowicz